

EMBARÀS IMPREVIST

“Vull una cosa i en faig una altra”

Societat Catalana de Contracepció

És cert que, actualment, encara que tenim a l'abast l'accés als anticonceptius les dones es queden embarassades sense voler-ho. I, òbviament, ens fa preguntar: Què es el que fa que algú que no vol tenir fills no utilitzi mesures contraceptives? Per què sabent sobre els mètodes que prevenen l'embaràs no hi ha un bon compliment?

L'ENTREVISTA: ESCOLTAR UNA MICA MÉS LA PETICIÓ

Quan l'embaràs no és buscat conscientment, la dona i l'home es troben en una situació de conflicte. L'embaràs imprevist genera angoixa i és una situació viscuda com impossible de sostenir, és per això que consulten al professional, i de vegades, ho volen resoldre el més aviat possible.

Aquest embaràs inoportú, problemàtic, que desequilibra, que introdueix un malestar, pot acabar de diferents maneres.

Quan atenem la dona i la parella és important amés d'avaluar si té una decisió presa, plantejar algunes preguntes:

- Tu què en penses?

- Tu què sens?
- Tu què hi dius?...

Aquestes preguntes donen lloc a que el subjecte es faci càrrec de què li suposa la situació en la que es troba i del grau de consciència subjectiva de la decisió que ha de prendre i si és conscient del que suposen les diferents opcions.

És un moment en el que ha d'escollir, i escollir vol dir sempre perdre quelcom, renunciar a alguna cosa.

D'entrada davant l'embaràs:

- Hi ha qui, en un primer moment, al saber-ho, pensa que no vol tenir aquest fill i més endavant potser reconeix que es va precipitar i pot acabar fins hi tot decidint tenir-lo
- Hi ha qui decideix avortar
- Hi ha qui dubte: no el vol tenir i no vol avortar
- Hi ha qui el dóna en adopció

L'acompanyament en aquest moment permet un espai amb un tercer, el professional no implicat emocionalment, per tractar aquesta situació de crisi de la dona i de la parella. En aquesta situació de conflicte no existeix a priori la decisió bona o dolenta, el que es planteja és deixar un espai de reflexió donant l'oportunitat al subjecte de verbalitzar sobre el que li passa, tractant de que posi paraules al que vol dir, escoltar-lo i que s'escolti i

connecti amb com se sent i quina significació té en la seva vida i així pugui decidir d'acord amb ell mateix.

Quan un subjecte parla diu més del que vol dir. Si enuncia: "Vull la píndola", des del nostre sentit de la comprensió remet a un significat molt precís. Però si escoltem una mica més la petició, es pot comprovar que cada subjecte diu i vol coses diferents. El mateix succeirà amb la paraula "avortament", "nen", "fill" o qualsevol altra, les paraules no tenen un sol significat. Les lleis que organitzen el discurs tenen diferents vessants, per un costat remeten a un objecte precís (les coses són el que són), i per un altre costat, la paraula té la propietat de no adherir-se a cap significat, això vol dir que cada persona que consulta planteja una qüestió específica que cal tractar-la en la seva individualitat.

Si es ben cert que la majoria de vegades estem en el pla de la comprensió, en les entrevistes ens proposem la difícil tasca de aturar-nos i no respondre ràpidament al que aparentment es demana; intentem preguntar perquè el subjecte pugui fer-se preguntes sobre el que diu. I això perquè?

Per què quan responem comprensivament, que també ho fem, és qui escolta qui interpreta el que diu l'altre i, inevitablement, aquesta

interpretació estarà imbuïda dels ideals, dels principis morals i dels prejudicis de l'interpretador. El tema és difícil doncs el que s'intenta a l'aturar aquesta funció de la comprensió es crear el buit necessari, el silenci perquè sorgeixi el dir de la dona, amb els seus desitjos, els seus ideals i els seus principis morals. I més d'una vegada són profundament diferents als nostres. **I com suportar aquesta diferència?**, aquest potser tema d'un altre sessió.

ENTRE EL DESIG I EL VOLER

Abans, el professionals parlàvem d'embaràs **no desitjat**. Aquesta designació introdueix la dimensió del desig. Sabem que el desig té a veure amb els avatars de l'inconscient, per això l'expressió *no desitjat* aplicada a un embaràs sempre queda entre cometes.

Actualment, en canvi, se sol precisar que es tracta d'embaràs **imprevist, no programat o no volgut** en tant que, el que explica la dona és que no ha buscat conscientment l'embaràs, que no hi ha hagut intenció raonada de quedar-se embarassada.

Davant aquests casos que es deien embarassos no desitjats i que nosaltres preferim dir no programats per la raó i la consciència, diuen: **vull una cosa i en faig una altra.**

Una cosa és el que diu i l'altra el que fa. El desig inconscient s'haurà de trobar pel que fa i no tant pel que diu que vol. Allò que és enigmàtic, el que no se sap està del costat de l'acte que es realitza sense saber perquè.

De fet, les dones solen acompanyar el relat amb frases sobre el moment de la seva vida: "no m'ho esperava, ha vingut en el pitjor moment", "actualment és impossible tenir un fill". Són aquestes expressions les que parlen de l'impossibilitat de trobar un espai en la seva vida que li permeti acollir un fill.

Però quan una dona planteja raons molt lògiques, econòmiques, socials, d'edat, es a dir, que no és el moment de tenir un fill, això no ens assegura forçosament que aquest embaràs no sigui desitjat, si tenim en compte que **volgut no vol dir el mateix que desitjat**. El desig és inconscient i sovint els subjectes no volem allò que sentim que desitgem. El desig pot determinar que fem coses "sense voler", que se'ns escapen, com els lapsus, els símptomes, els actes fallits....Per tant és freqüent que aquell fill que va contra la planificació conscient pot ser el que té més garanties d'ésser desitjat, tot i que pot arribar a ser no volgut. Això és important a l'hora d'escoltar la determinació d'una dona a avortar, perquè allò que es fa per raons pràctiques i de confort no deixa de ser conflictiu per una dona quan va contra el seu

desig vertader. Sabem que no tots els fills són buscats conscientment, però una vegada produïda la gestació existeix la possibilitat d'una bona acceptació.

Si poguéssim copsar que allò que programa és el desig inconscient i que aquest no s'educa, potser podríem sentir quelcom en les orelles quan escoltem: “em vaig oblidar de prendre la pastilla”, “es va trencar el preservatiu”, “pensava que per una vegada no passaria res”, és a dir, en un moment s'ha descuidat i no ha fet allò que podria haver fet.

Què diem els professionals en aquests casos?: “Que no se'n oblidí més”, “que no li torni a passar”, dir-li una altra vegada el que ja sap. Potser podríem escoltar alguna cosa més i reconèixer en aquest lapsus quelcom de l'inconscient, del que no sap que sap.

Necessàriament ens fa preguntar-nos quina es la seva “**petició**” i més encara quan hi ha **re-petició**.

L'inconscient de la dona, quan és interrogat, si respon que no era desig de fill vol dir que és desig d'una altra cosa. Dones de totes les edats i amb situacions on la impossibilitat del fill es fa evident ens fa dir que alguns embarassos es produeixen per altres qüestions que la de ser mare.

Aquests embarassos, no buscats conscientment, apareixen en moments conflictius de la dona o

de la parella, sense que tinguin consciència de que són l'expressió simptomàtica d'un conflicte psíquic, d'un interrogant o d'una problemàtica personal. Són qüestions internes que s'expressen amb aquest acte, allà on les paraules no han pogut fer-ho.

L'embaràs, l'avortament i l'adopció s'inscriuen com un acte fonamental en un moment determinat puntual i precís de l'història d'una dona. Si l'embaràs es produeix a partir d'un conflicte no resolt, les dificultats vinculades a aquest conflicte continuen, sigui quina sigui la resolució, i poden respondre a diversos factors. N'esmentarem alguns:

- Provar la capacitat de ser mare: la dona vol saber si és fèrtil.
- Per identificació o en competència a una altra dona, germana, cunyada, amiga que està embarassada o ha tingut un fill: vol tenir el que l'altra té.
- Posar de manifest l'existència de problemes previs de parella.
- Com a prova d'amor o per recuperar una relació amorosa, pot estar en joc la idea de que un fill pot unir la parella.
- Com a resposta a una malaltia greu amb indicació mèdica de no tenir fills.
- Negar un dol: després d'una pèrdua, de la mort d'algué estimat, en un procés de separació (parella, pares) o de canvis professionals.

- Per detenir el temps davant la menopausa o el creixement dels fills.
- Pel propi narcisisme i la pròpia omnipotència “mai havia pensat que em pogués passar això a mi”.
- Per problemàtiques psíquiques.
- Per fugir d’una depressió.

I en la particularitat de l’adolescència:

- Com a sortida de l’infantesa i fugint a l’adulthood: que el fill la faci mare i la faci adulta, i no que es faci adulta per ser posteriorment mare.
- Com a desafiament a l’adult.
- Com intent de separació dels pares: per fugir de casa.
- Com a prova de la seva fertilitat, (també és propi en la menopausa “ja no serveixo”, com a prova de “encara sóc jove”).
- Com a repetició de la història materna (la pròpia mare va ser mare a la mateixa edat).
- Com a prova de feminitat: la creença de que “fins que no ets mare no ets una dona”.
- Quan no hi ha un projecte de vida propi, amb dificultats escolars, laborals, la maternitat apareix ocupant aquest lloc, intentant trobar un sentit a la vida.

Quan l’embaràs és l’expressió simptomàtica d’un conflicte, tenir el fill, avortar-lo o

donar-lo en adopció són maneres diferents de donar-li sortida.

LA FUNCIÓ DEL PROFESSIONAL

El professional facilita i invita a la dona i a la parella a una o més entrevistes perquè no els faci passar per alt el què hi pot haver en joc en aquesta situació en que es troben i que ho puguin encarar com a subjectes responsables. Una entrevista en la que la veritat del subjecte és convocada.

A vegades podem funcionar sobre suposicions: “Que tota mare vol el seu fill” o “Que tota dona té dret a avortar” i és cert que pot ser així, o no, i si ens identifiquem sense saber-ho i si parlem per la dona, a vegades no li donem l'oportunitat de fer-se càrrec del que li correspon i li es propi.

La nostra funció és ajudar a que el subjecte descobreixi què significa aquest embaràs en aquest moment i quina relació té amb la seva història. Cada embaràs i cada decisió és diferent. La nostra tasca és entendre aquesta diferència, com s'inscriu aquest embaràs en el context de la situació actual i el perquè de la seva decisió.

No podem homogeneïtzar, ni integrar la petició de la dona segons protocols, es tracta de

buscar i localitzar la fissura, l'entrada i prendre partit per la divisió del subjecte perquè reprengui en la seva paraula, la seva singularitat i pugui elucidar les característiques simptomàtiques d'aquest embaràs imprevist.

Dos curts exemples per il·lustrar el què s'ha dit fins ara:

Una noia de 28 anys s'ha quedat embarassada, té una relació amb un noi des de fa un mes i diu que està enamorada; està per ella, veu al noi responsable, ell té un fill. Considera que tenint aquest fill ella maduraria, i "ha sido un fallo o lo hice con buena intención", ella el tindria, però sola no. És ell el que diu que no és el moment, que és molt precipitat.

Una noia de 27 anys té una relació amb un noi des de fa tres mesos, sap que s'ha quedat embarassada el dia de Reis, que ella havia comptabilitzat com a segur, com dia no fèrtil; com a parella estan molt bé, ell té 34 anys, separat, amb problemes d'esterilitat i acaben d'operar-lo d'un testicle. Ara ell, amb aquest embaràs, s'ha tret un pes de sobra doncs és la confirmació de la seva fertilitat. Ella es troba molt segura en aquesta relació però considera que s'han de donar temps, primer anar a viure junts i més endavant ja tindran fills.

En aquests dos casos podem veure dos noies amb unes mateixes característiques i, fins hi tot,

podríem dir amb un mateix perfil: la mateixa edat, una situació similar (fa poc que coneixen la parella), apareix l'anterior parella del noi.

En el primer cas la noia diu que tindria el fill si ell la recolzés i se sent obligada a interrompre l'embaràs perquè ell considera que no és el moment. En el segon cas, per ella és massa precipitat i vol interrompre la gestació, els hi ha servit per saber que ell no és estèril.

Amb aquests exemples, només voldria posar en relleu que la vivència personal de cada dona és ben diferent. La primera no avortaria, es troba forçada per l'home. En el segon cas, és ella la que assumeix la decisió .

PER CONCLoure

Em sembla important destacar com l'escolta també beneficia el rol del professional perquè preserva el seu lloc, sense transformar-se en pare, mare, amic, enemic o de qui diu el que ha de fer, el que convé, el que és millor o el que ell faria amb la millor intenció del món; sens dubte, la capacitat d'escolta i d'acollida ens facilita la nostra tasca basant-se en la concepció de l'individu com a ésser humà actiu i responsable entorn al seu problema i en la seva resolució.

Tanmateix, quan treballem els aspectes psicològics de la demanda, realitzem una tasca de prevenció per evitar avortaments de repetició.

Anna Casino
Psicòloga clínica, psicoanalista
CASSIR

Bibliografia

Aray, J. *Aborto.*(1968). *Estudio Psicoanalítico.* Paidós. Buenos Aires

Sentís Hortet, M. (1993). “Condiciones asistenciales que permiten trabajar los aspectos psicológicos de la demanda de aborto”. A: *Cuadernos CAPS*; 13; 125-135.

Sentís Hortet, M. (1999) “L’embaràs com a símptoma”. A: *Dona i salut mental. Reflexions i experiències (compilació)*. Centre d’Higiene Mental de Cornellà i Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. Barcelona.125-133.

López, S (Octubre 2005). L’atenció psicològica en l’avortament provocat. A: *Full Informatiu*. Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. 183; 8-10.

Barcelona 15 de febrer de 2006

[SUMARIO](#)